

BSOBAC - Bacheloroppgave 2023 Vår
Tema: Oppvekst med partnervold i hjemmet

Hvordan påvirker en oppvekst med partnervold i hjemmet ungdoms egne partnerskap?



**Universitetet
i Stavanger**

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Institutt for sosialfag

Sosialt Arbeid

Universitetet i Stavanger 17. mars 2023

Kandidatnummer: 4066

Antall ord: 9968

Innholdsfortegnelse

1.0. INNLEDNING	3
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA OG SOSIALFAGLIG RELEVANS.....	3
1.2 PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING.....	3
1.3 AVGRENSNINGER	3
1.4 BEGREPSAVKLARING.....	4
1.4.1 Vold.....	4
1.4.2 Ungdom	5
1.5 FORMÅLET MED OPPGAVEN.....	5
2.0. TEORETISK FORSTÅELSESRAMME	6
2.1 BANDURAS SOSIALE LÆRINGSTEORI.....	6
2.2 BOWLBY'S TILKNYTNINGSTEORI	7
2.3 HERMANS TRAUMETEORI	8
3.0. METODE	9
3.1 VALG AV METODE	9
3.2 DATAINNSAMLING.....	10
3.3 ANALYSE OG TOLKNING	17
4.0. PRESENTASJON AV FUNN	20
4.1 STØRRE SANNSYNLIGHET FOR Å UTØVE VOLD I EGET PARTNERSKAP	20
4.2 STØRRE SANNSYNLIGHET FOR Å BLI UTSATT FOR VOLD I EGET PARTNERSKAP.....	20
4.3 STØRRE SANNSYNLIGHET FOR Å UTØVE OG BLI UTSATT FOR VOLD I EGET PARTNERSKAP	21
5.0. DRØFTING AV FUNN	23
5.1 ØKT SANNSYNLIGHET FOR Å UTØVE VOLD I EGET PARTNERSKAP	23
5.2 ØKT SANNSYNLIGHET FOR Å BLI UTSATT FOR VOLD I EGET PARTNERSKAP	24
5.3 ØKT SANNSYNLIGHET FOR Å UTØVE OG BLI UTSATT FOR VOLD I EGET PARTNERSKAP	26
5.4 METODISK REFLEKSJON OG STUDIENS VALIDITET.....	28
6.0. AVSLUTNING	30
7.0. LITTERATURLISTE	31

1.0. Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema og sosialfaglig relevans

Å være vitne til vold mellom foreldre er en form for vold mot barn, som kan gi store konsekvenser. I en studie fra 2019 kom det frem at 18% hadde vært vitne til at sin mor ble utsatt for fysisk eller psykisk vold, mens 14% hadde vært vitne til at sin far ble utsatt for fysisk eller psykisk vold (Bufdir, 2021). Vold i oppveksten kan påvirke individer negativt på ulike arenaer i livet, og er en sentral risikofaktor for vold i partnerskap eller foreldreskap senere i livet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2021, s. 25). Vold kan også påvirke barnets utvikling, fysiske og psykiske helse i en negativ retning samt gi tilknytningsproblemer, aggresjonsproblemer, m.m. (Bufdir, 2021).

Det er med andre ord mange konsekvenser av å vokse opp med vold i hjemmet, og det påvirker barn og unge på ulike måter. Jeg baserte mitt valg av tema og problemstilling på bakgrunn av at jeg mener det er viktig å få en god forståelse for disse konsekvensene. Sosionomer og andre helse- og sosialfaglige utdanninger har retningslinjer og forskrifter som stiller krav til kunnskap om sosiale og helsemessige problemer som vold, samt å kunne identifisere og gi oppfølging til disse individene (Justis- og beredskapsdepartementet, 2021, s. 26). Kunnskap om hvordan en oppvekst med partnervold påvirker ungdoms egne partnerskap er dermed sentralt.

1.2 Presentasjon av problemstilling

På grunnlag av sosionomers arbeid og mitt sterke engasjement for barn og unge, skal jeg i min oppgave utforske hvordan det påvirker ungdoms egne partnerskap å ha vært vitne til vold i oppveksten.

Problemstillingen min er derfor: Hvordan påvirker en oppvekst med partnervold i hjemmet ungdoms egne partnerskap?

1.3 Avgrensninger

Vold og påkjenningen vold medfører for barn og unge er et stort tema, og jeg har derfor valgt å avgrense oppgaven til barn og unge som har vært vitne til vold i hjemmet. Jeg har ikke hatt

fokus på barn som har blitt utsatt for vold selv, og ser heller ikke på faktorer som ofte henger sammen med vold, eksempelvis alkohol og rus. Jeg har også lite fokus på hvordan foresattes omsorgsevne blir påvirket av partnervold, og hvordan dette kan være en sidefaktor som påvirker ungdoms egne partnerskap. Videre vil jeg ta for meg noen sentrale begreper som vil være gjennomgående i oppgaven.

1.4 Begrepsavklaring

Jeg har valgt å definere to svært relevante begreper, «vold» og «ungdom», som vil være viktige for forståelsen av oppgaven min.

1.4.1 Vold

Opgaven min er fokusert på partnervold, som inngår i definisjonen til vold i nære relasjoner. For å få et godt inntrykk av hva partnervold er, har jeg valgt å både definere «vold» i generell forstand og «vold i nære relasjoner».

Verdens helseorganisasjon, WHO, definerer vold som: «Tilsiktet bruk av fysisk tvang eller makt, faktisk eller ved hjelp av trusler, rettet mot en selv, andre enkeltpersoner, en gruppe eller samfunn, som enten resulterer i eller har en stor sannsynlighet for å resultere i skade, død, psykisk skade, mangelfull utvikling eller deprivasjon» (Moen et al., 2018, s. 36).

WHO sin definisjon av vold inkluderer flere typer voldshandlinger, med fire hovedkategorier: fysisk, psykisk og seksuell vold samt omsorgssvikt. I tillegg er det å være vitne til vold i hjemmet, enten mellom foresatte eller mot andre barn i familien, definert som en form for psykisk vold mot barn, også når barnet ikke er direkte utsatt for vold selv (Moen et al., 2018, s. 37).

Vold i nære relasjoner defineres ofte som: «Vold mot partner, barn, søsken, foreldre, besteforeldre og andre i rett opp- eller nedadstigende linje samt adoptiv-, foster- og steforhold» (Moen et al., 2018, s. 37).

1.4.2 Ungdom

Ungdomstiden regnes som tidsperioden mellom barndommen og voksenlivet. Det er ingen fastsatt definisjon på hva ungdom er, og hvem som regnes som ungdom varierer med hvor i verden man bor (Tønnesson & Svartdal, 2021).

FN omtaler ungdom som mellom 15 og 24 år gamle (FN-sambandet, u.å.), og det er denne aldersgruppen jeg har valgt å ta utgangspunkt i videre i oppgaven min.

1.5 Formålet med oppgaven

Formålet med denne oppgaven er å utforske hvordan en oppvekst med partnervold i hjemmet påvirker ungdoms egne partnerskap. Jeg vil belyse dette ved hjelp av tre utvalgte vitenskapelige artikler. For oss sosionomer som jobber med denne målgruppen, vil det være viktig å ha kunnskap om dette for å få en bedre forståelse for hvordan barn og unge fungerer og hvordan ulike faktorer påvirker dem gjennom livet.

2.0. Teoretisk forståelsesramme

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for tre teorier jeg mener vil være relevante for å belyse problemstillingen min.

2.1 Banduras sosiale læringsteori

Banduras (1977) sosiale læringsteori har fokus på forklaring av menneskets oppførsel i samhandling med kognitive, atferdsmessige og miljømessige faktorer (s. vii). Det meste av menneskelig oppførsel er lært gjennom observasjoner. Ved å observere andres oppførsel skaper man seg en forståelse av hvordan ny oppførsel utøves, som i senere tid fungerer som en mal for egne handlinger (Bandura, 1977, s. 22). Dette kalles også modellering, og har fire viktige faktorer for at man skal kunne lære ved observasjon (Bandura, 1977, s. 24).

Bandura (1977) mener at den første viktige faktoren for modellering er at man retter oppmerksomheten sin mot betydningsfulle funksjoner ved oppførselen man observerer, til rett tid. Det er store ulikheter i hvor effektivt modellering er for ulike individer, ettersom det er store variasjoner i hvem og hvor mange som tar til seg det de har observert. Det er også slik at mennesker velger hvem de ønsker å observere, og hvilken oppførsel de tillegger mest vekt. Disse valgene baseres på flere ulike faktorer, som observatørens karakteristikk og observatørens mellommenneskelige attraksjon til modellen de observerer (s. 24).

Den andre faktoren er ifølge Bandura (1977) at personen som observerer må huske hva de har observert, og velge å ta det til seg. Det er menneskers evne til symbolisering som gjør det mulig å lære ved observasjoner. Som et resultat av repetert eksponering, vil modellering etterhvert produsere langvarige minner av det man har observert. Dette kan både være bilder av minner, eller verbale minner. Etter at observasjonene har blitt omgjort til bilder eller brukbare verbale symboler, fungerer disse minnene som en mal for handling (s. 25-26).

Den tredje faktoren involverer å omgjøre det man har observert til en passende handling. Dette innebærer ofte prøving og feiling, ettersom det sjeldent er mulig å gjøre noe helt riktig ved første forsøk. I de fleste situasjoner klarer mennesker å oppnå lignende oppførsel som de har observert, og justerer denne oppførselen gjennom selvkorrigerende på bakgrunn av tilbakemeldinger og biter av observasjonene som kun er delvis lært (Bandura, 1977, s. 27-28).

Bandura (1977) sier at den siste faktoren ved modellering er motivasjonsprosessen. Han påpeker at mennesker ikke repeterer alt de lærer, og at det er større sannsynlighet for å ta til seg det man har observert hvis det har givende resultater. Mennesker er med andre ord mer sannsynlig til å integrere hva de har observert hvis det har positive effekter, istedenfor oppførsel som får negative konsekvenser (s. 28).

2.2 Bowlbys tilknytningsteori

Bowlby (1997) sin tilknytningsteori påpeker at et barns første relasjon med et annet menneske er fundamentalt for barnets personlighet (s. 177). Han påpeker også en sterk årsakssammenheng mellom et individs opplevelser med sine foreldre, og senere mulighet til å skape kjærlige bånd, eksempelvis i partnerskap (Bowlby, 1979, s. 135).

Bowlbys tilknytningsteori påpeker at alle barn er avhengig av å skape en tilknytning til sine omsorgsgivere for å overleve. Barn knytter seg til omsorgsgivere på ulike måter, avhengig av det følelsesmessige samspillet mellom barnet og omsorgsgiver. Dersom foreldrene er sensitive og ivaretar barnet godt, vil barnet utvikle en grunnleggende og nødvendig trygg tilknytning. På den andre siden vil barnet utvikle en utrygg tilknytning dersom foreldrene ikke viser denne sensitiviteten, eller dersom barnet oppfatter sine foreldre som uforutsigbare, passive, etc. (Killén, 2003, s. 573).

Barn utvikler en indre arbeidsmodell, som Bowlby (1997) omtaler som «internal world». Dette gjør de for å prøve å skape en forståelse for hvordan verden kan forventes å oppføre seg, hvordan mor og andre signifikante personer kan være forventet å oppføre seg, hvordan det forventes at barnet selv oppfører seg, samt hvordan disse samhandler med hverandre (s. 354). Killén (2003) påpeker at barn vil utvikle tilknytningsmønstre basert på tidligere erfaringer med omsorgspersoner, og at disse tilknytningsmønstrene vil påvirke dem senere i livet. Eksempelvis vil et spedbarn som opplever å ikke få behovene sine dekket, ikke får trøst og blir behandlet på en passiv måte, etterhvert skape en forventning om å bli behandlet på den måten. Barn som opplever å ikke bli hørt, vil forvente å ikke bli hørt. På samme måte vil barn som opplever å bli hørt og sett skape seg en forventning om å alltid bli behandlet slik (s. 574).

2.3 Hermans traumeteori

«Witnesses as well as victims are subject to the dialectic of trauma» (Herman, 2015, s. 2)

Herman (2015) påpeker at gjentatte traumer som voksen kan ødelegge strukturen av en personlighet som allerede er formet, mens gjentatte traumer som barn former og deformerer personligheten. Gjentatte opplevelser av vold i barndommen fører til store vansker i relasjonen med omsorgspersoner, som i utgangspunktet skal være trygge og nære relasjoner (s. 96-98). Å føle en trygghet i verden henger tett sammen med at man følte trygghet i sine første relasjoner med omsorgspersoner, og det skaper basisen for alle relasjoner senere i livet (Herman, 2015, s. 51).

Barn som har opplevd vold i hjemmet kan ofte slite med selvstendighet og intimitet som unge voksne, fordi deres mulighet for å blant annet forme stabile forhold er svekket av traumer fra barndommen. Når barnet blir eldre er det sannsynlig at personen ønsker beskyttelse og trygghet fra en partner, som kan føre til at personen leter etter en autoritetsfigur som skal leve opp til forventningene. Når forventningene ikke blir oppfylt, kan hverdagslige konflikter lett provosere angst, depresjon og raseri. For personer som har opplevd vold i barndommen er det vanskelig å løse disse konfliktene på en sunn måte, fordi de ofte mangler verbale- og sosiale ferdigheter for å løse konflikter. Dette gjør at det er lett å utvikle et mønster av intense, ustabile relasjoner, noe som igjen utgjør større vanskeligheter for å beskytte seg selv i partnerskap og kan føre til en repetisjon av vold (Herman, 2015, s. 110-111)

Herman (2015) sin traumeteori viser dermed til at barn som har vært utsatt for vold i barndommen har større sannsynlighet for å bli utsatt for vold senere i livet, spesielt kvinner. Det er lett å lære seg en dissosiativ mestringsstil som gjør at man enklere ignorerer eller minimaliserer tegn på fare (s. 111-112). Samtidig sier Herman (2015) at minoriteten av barn som har blitt utsatt for vold i hjemmet blir voldsutøver selv, samtidig som dette selvfølgelig gjelder noen. Hun påpeker at traumer forsterker stereotyper som at menn som ble utsatt for vold i barndommen har større sannsynlighet for å utøve vold mot andre, mens kvinner har større sannsynlighet for å bli utsatt for vold av andre (s. 113).

3.0. Metode

3.1 Valg av metode

Metoden man velger kan beskrives som redskapet en bruker når noe skal undersøkes, og som hjelper oss med å samle inn data (Dalland, 2020, s. 54). De vanligste metodene er kvantitativ metode, kvalitativ metode og litteraturstudie.

I denne oppgaven har jeg valgt å benytte litteraturstudie som metode. I en litteraturstudie er det selve litteraturen man studerer, og man gjør dermed en systematisering av allerede eksisterende kunnskap. Dette vil si å søke, samle, vurdere og sammenfatte kunnskap i de vitenskapelige artiklene en har funnet ved å søke i ulike databaser (Støren, 2013, s. 16-17). Ved bruk av både innledende og systematisk litteratursøk, som anbefalt av Thidemann (2019), har jeg valgt tre vitenskapelige artikler som data for å utforske problemstillingen min (s. 81-82). To av artiklene som jeg har valgt har brukt kvantitativ metode, og en av artiklene har brukt kvalitativ metode. Grunnen til at jeg valgte disse artiklene med to ulike bruk av metoder, er fordi jeg anså disse som mest relevante for problemstillingen min, og fordi metodetype i de vitenskapelige artiklene ikke var et inklusjons- eller eksklusjonskriterie i min oppgave.

Grunnlaget for valg av litteraturstudie som metode er at jeg tror det vil gi meg best mulig innblikk i problemstillingen. Kvantitativ metode ville vært vanskelig å gjennomføre med min problemstilling på bachelornivå, og jeg mener også at det ville gitt meg andre svar på problemstillingen. Etersom oppgaven min omhandler hvordan en oppvekst med partnervold påvirker ungdoms egne partnerskap, ville det også vært både uetisk og uforsvarlig å undersøke dette nærmere ved bruk av kvalitativ metode som bachelorstudent. Det er et vanskelig og sårbart tema, og jeg har ikke lov til å intervju brukere med en slik problemstilling, ettersom det er strenge etiske retningslinjer knyttet til dette (Thidemann, 2019, s. 74).

I henhold til dette valgte jeg litteraturstudie som metode. Tid var også en faktor da jeg valgte hvilken metode jeg skulle bruke, ettersom tidsrommet for å gjennomføre bacheloroppgaven var begrenset. Jeg vil videre vise til den systematiske prosessen gjort ved valg av

vitenskapelige artikler, og deretter sammenfatte kunnskapen jeg har utforsket for å gi en god og grundig forståelse av temaet (Thidemann, 2019, s. 77-79).

3.2 Datainnsamling

Søk av data ble gjort fra 05.01.23-10.02.23. Jeg forholdt meg i utgangspunktet til databasene «Oria», «Google Scholar» og «EbscoHost», der jeg gjennomførte søk etter fagfelleverderte tidsskrift på både norsk og engelsk. Under arbeidet med datainnsamling jobbet jeg først innledende med å søke og lese litteratur om temaet og å operasjonalisere problemstillingen i prosjektet mitt, som anbefalt av Thidemann (2019, s. 81-82). Etter flere bevisste søk på norsk med ulike søkeord fant jeg lite om temaet mitt, og til min kunnskap er det ikke gjort nok forskning på dette i Norge. Jeg valgte deretter kun å søke på engelske vitenskapelige artikler, og forholdt meg hovedsakelig til databasen «Oria». Det var flere vitenskapelige artikler på engelsk som omhandlet temaet mitt, og for å ytterligere presisere søket mitt tok jeg i bruk inklusjons- og eksklusjonskriterier, som anbefalt av Thidemann (2019, s. 83).

Inklusjons- og eksklusjonskriterier brukes for å avgrense mengden litteratur, og tydeliggjøre litteratursøket i retning av problemstillingen man ønsker å utforske. Inklusjonskriterier kan eksempelvis være type publikasjon, språk eller kjønn som man ønsker at artikkelen skal inneholde. Eksklusjonskriterier omhandler på den andre siden noe man ønsker å ekskludere fra søket sitt, som eksempelvis artikler som er mer enn 5 år gamle, studier som ikke er overførbare til norske forhold, m.m. (Thidemann, 2019, s. 83-84). Tabell 1 viser inklusjons- og eksklusjonskriteriene jeg brukte ved valg av artikler.

Tabell 1. Inklusjons- og eksklusjonskriterier

<i>Inklusjonskriterier</i>	<i>Eksklusjonskriterier</i>
Å være vitne til vold i hjemmet	Å kun være utsatt for vold i hjemmet
Fagfelleverdert	Ikke fagfelleverdert
Ikke mer enn 5 år gammel	Mer enn 5 år gammel
Ungdom mellom 15-24 år	Voksne over 24 år

Noen av kriteriene ble lagt inn i databasens filter for å avgrense, mens andre avgrenset jeg manuelt gjennom lesing. Jeg avgrenset først og fremst til fagfelleverderte artikler som er publisert de siste fem årene. Jeg startet med et enkelt søk hvor jeg la inn «(witnessing

intimate partner violence)» og «(teen dating)» i søkefilteret. Dette søket fikk 13 treff, og jeg valgte manuelt en artikkel ut i fra dette. Artikkel 2 fant jeg ved å bruke søkeordene «(intimate partner violence) og «(adolescent relationship impact)», som fikk 233 treff. Den siste artikkelen fant jeg ved å legge inn ordene «(exposure to intimate partner violence)» og «(adolescent relationship quality)» i søkefilteret, og søket fikk 33 treff. Artikkelen ble valgt etter å ha lest «abstract» og «discussion» på flere av artiklene som søket mitt fikk treff på, og jeg tok dermed et valg om hvilke jeg mente passet best til problemstillingen min.

Jeg bevegde meg frem og tilbake gjennom hele prosessen, prøvde ulike aktuelle søkeord i databaser og leste flere artikler for å komme frem til artiklene jeg endte opp med å velge (Thidemann, 2019, s. 82) For å få god oversikt over de ulike artiklene valgte jeg å utarbeide litteratormatriser for hver enkelt artikkel, som følger i tabell 2-4. Dette ble et nyttig hjelpemiddel i det videre arbeidet (Thidemann, 2019, s. 95).

Tabell 2. Artikkel 1 – Forke et al., (2018)

Artikkel 1: USA	Forke, C. M., Myers, R. K., Fein, J. A., Catalozzi, M., Localio, A. R., Wiebe, D. J. & Grisso, J. A. (2018). Witnessing intimate partner violence as a child: How boys and girls model their parents' behaviors in adolescence. <i>Child Abuse & Neglect</i> , 84(1), 241-252. https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.07.031
Hensikt	Å undersøke hvordan det å ha vært vitne til partnervold i oppveksten påvirker ungdoms risiko for egen voldsutøvelse, risiko for voldsutsettelse og en blanding av disse i egne partnerskap basert på kjønnet til barnet som var vitne til volden, samt kjønnet til voldsutøveren – og forskjellene innad.
Metode	Kvantitativ metode med 10 minutters spørreundersøkelser. Spørreundersøkelsen stilte spørsmål om alder, kjønn, rase, bevissthet om andre studenter var involvert i voldelige situasjoner på skolen, om de hadde vært vitne til vold i hjemmet som barn, hvem som i tilfellet utøvde volden, og egen voldsutøvelse/utsettelse av vold i parforhold.
Utvalg	907 studenter mellom 17-22 år fra tre urbane universiteter i USA deltok i spørreundersøkelsen. Disse universitetene ble valgt for å øke den demografiske heterogeniteten til deltakerne. Studentene ble rekruttert gjennom å velge tilfeldige dag-klasser ved de tre universitetene i fagene «life sciences», «social sciences», «humanities» og «business».
Resultater	Funnene viste at 214/907 (23.6%) av studentene som tok del i spørreundersøkelsen hadde vært vitne til partnervold i hjemmet som barn, og at 141 av disse 214 (65.9%) var jenter. Av de 214 som hadde vært vitne til partnervold i hjemmet som barn, hadde 81 (37.9%) ikke opplevd partnervold selv, 66 (30.8%) hadde blitt utsatt for vold, 9 (4.2%) hadde utøvd vold, og 56 (26.6%) hadde både utsatt partner for vold samt blitt utsatt for vold selv. ¼ av deltakerne i undersøkelsen rapporterte om å ha vært vitne til vold i hjemmet, og 44% rapporterte om voldsopplevelser i partnerskap som ungdom. Funnene viste til sammenheng mellom eksponering til partnervold i oppveksten og egen partnervold, med klare forskjeller i kjønn.
Kvalitet	Fra et fagfelleurdert tidsskrift, fra de siste fem årene (2018). De gjør grundig rede for fremgangsmåte, samt potensielle begrensninger og svakheter ved studien. Eksempelvis gjør de rede for eventuell mangel av data, mangel av fokus på type vold som ble utøvd, og at de ikke har sett på om volden hos

	ungdommene som både hadde utøvd og blitt utsatt for partnervold skjedde ved et og samme tilfelle, eller om det var separate hendelser. En annen svakhet ved studien er at de kun forsket på heteroseksuelle parforhold.
Etikk	Forskerne redegjør for etisk godkjenning og viser til etisk behandling av deltakerne. Deltakerne er anonymisert, og fikk informasjon om at levering ville bety samtykke.
Relevans	Studien har fokus på risikoen for voldsopplevelser i partnerskap som ungdom i sammenheng med å ha vært vitne til partnervold i barndommen, samt hvordan kjønnet til barn/utøver har betydning for utfallet i ungdomsårene. Det er relevant i min studie når jeg skal utforske hvordan det å være vitne til vold i barndommen preger ungdoms partnerskap senere i livet.

Tabell 3. Artikkel 2 – Antle et al., (2019)

Artikkel 2: USA	Antle, B., Karam, E. A., Barbee, A. P., Sullivan, D., Minogue, A. & Glover, A. (2019). Intergenerational Transmission og Intimate Partner Violence and Its Impact on Adolescent Relationship Attitudes: A Qualitative Study. <i>Journal of Loss and Trauma</i> , 25(1), 1-21. https://doi.org/10.1080/15325024.2019.1634894
Hensikt	Å utforske generasjonsoverføring av partnervold og holdninger til romantiske forhold blant ungdom.
Metode	Kvalitativ metode med dybdeintervjuer på ca. 1 time per intervju. Dybdeintervjuene hadde en rekke spørsmål som omhandlet foresattes forhold, foresattes påvirkning på ungdommen, å være vitne til partnervold i hjemmet, m.m.
Utvalg	9 ungdommer i alderen 17-22 (gjennomsnittsalder = 19 år) som tidligere hadde fullført et informasjonsprogram om sunne forhold kalt «Love U2» ble rekruttert fra «Youth Opportunities Unlimited» (Y.O.U.) i Louisville, Kentucky. Alle 364 deltakere som hadde fullført programmet fikk muligheten til å delta i intervjuene, og av disse var det 9 stykker som svarte. Av de 9 ungdommene var det 6 gutter og 3 jenter.

Resultater	<p>Resultatene viste at ungdom som hadde vært vitne til partnervold i oppveksten var mer mottakelige for vold i eget parforhold. Ungdommene mente selv at de var i mot vold, og at å ha vært vitne til vold i hjemmet førte til at de ønsket å unngå voldelige konfrontasjoner. Noen av ungdommene mente også at de hadde lært løsninger og alternativer til vold ved å være vitne til vold i hjemmet. Samtidig mente de fleste at de ofte repeterte mønstre og oppførsel de hadde observert fra foreldrenes usunne forhold. Funn viste samtidig at selvforsvar og hevn var en av argumentene der ungdommene mente det kunne være nødvendig å utøve vold. Ungdom mente at foresatte hadde påvirket dem i stor grad.</p>
Kvalitet	<p>Fra et fagfelleurdert tidsskrift, fra de siste fem årene (2019). De gjør grundig rede for fremgangsmåte, samt potensielle begrensninger og svakheter ved studien. Eksempelvis redegjør de for at antall ungdommer som deltok er en begrensning i seg selv. De nevner også at deltakerne kan ha tolket spørsmål og fraser ulikt, og at de ikke gjorde en kvalitetssjekk i ettertid. I tillegg til dette nevner de at ungdommene kan ha svart uærlig på enkelte spørsmål. Det kan også være en svakhet for studien at ungdommene fikk påminnelse om intervjuernes meldeplikt om pågående vold i hjemmet, i og med at ingen av ungdommene svarte at dette var tilfellet.</p>
Etikk	<p>Forskerne viser til etisk godkjenning og god etisk behandling av deltakerne. Deltakere og/eller foresatte måtte fylle ut et samtykkeskjema. I tillegg til dette fikk ungdommene beskjed om intervjuernes meldeplikt. Det var også fagfolk tilgjengelige som fungerte som saksbehandlere dersom ungdommene trengte det, ungdommene fikk beskjed om mulighet for hjelp i etterkant av intervjuene, og fikk utdelt «Institutional Review Board» sitt nødnummer.</p>
Relevans	<p>Studien er relevant for oppgaven min ettersom det forskes på hvordan ungdom selv mener at foresattes partnervold har påvirket deres egne forhold med tanke på kunnskap, verdier, holdninger og mottakelighet for partnervold. Studien ser også på hvordan et informasjonsprogram om sunne forhold kalt «Love U2» eventuelt påvirker disse faktorene, men dette er ikke relevant for min oppgave.</p>

Tabell 4. Artikkel 3 – Cheung & Huang (2022).

Artikkel 3: USA	Cheung, S. P. & Huang, C-C. (2022). Adolescent dating and relationship quality: The role of exposure to intimate partner violence in early childhood. <i>Journal of Social and Personal Relationships</i> , 39(6), 1717-1738. https://doi.org/10.1177/02654075211062947
Hensikt	Å undersøke hvordan eksponering til partnervold i oppveksten påvirker ungdoms dating-oppførsel og partnerskap kvalitet i en alder av 15 år.
Metode	Kvantitative data samlet inn fra langtidsstudie kalt «FFCWS» som undersøkte familie karakteristikk og barns velvære i over 15 år. Artikkelen bruker data fra mødre på tidspunktet da barnet ble født ved bruk av intervjuer, og data samlet inn ved bruk av spørreundersøkelser år 1, 3 og 15 av barnets liv. År 1 og 3 av barnets liv ble mødre stilt spørsmål vedrørende utsettelse for partnervold. År 15 av barnets liv selvrapporterte de om partnerskaps kvalitet og dating-oppførsel, samt at mor ble stilt spørsmål vedrørende partnervold i hjemmet det siste året.
Utvalg	Datasamlingen ble gjort i 20 byer i USA med en populasjon på 200 000 eller mer, via stratifisert tilfeldig utvalg. Grunnlinjedata ble samlet inn fra 4898 mødre rundt tidspunktet barnet ble født. År 1 av barnets liv ble data samlet fra 4365 mødre, og år 3 av barnets liv ble data samlet inn fra 4231 mødre. Av 4898 som deltok i starten av studiet, svarte 3444 ungdom på spørreundersøkelser år 15. Ettersom noen av deltakerne ikke hadde informasjon om eller valgte å ikke svare på noen av spørsmålene, endte den endelige studien opp med 2510 ungdommer.
Resultater	Av 2510 ungdom hadde 77% dating historikk, og 27% var i et forhold da de deltok i studien år 15 (n = 685). 66.8% av mødre rapporterte å ha opplevd partnervold enten år 1 eller 3 av barnets liv. På en skala fra 1-6, var overordnet nivå av partnervold mødre hadde opplevd lik 1.5. År 15 av barnets liv rapporterte 5% av mødre å ha hatt fysiske krangler foran ungdommens liv det siste året. Påvirkningen av eksponering til partnervold blant ungdom som var i et forhold år 15 (n

	= 685) viste at eksponering til partnervold år 1 og 3 av barnets liv var negativt assosiert med kvalitet på eget forhold, mens eksponering til partnervold år 15 ikke hadde signifikant betydning. Eksponering til partnervold hadde klar sammenheng med ungdoms sannsynlighet for å date år 15, som igjen hadde sammenheng med dårligere kvalitet på eget forhold og større sannsynlighet for egen involvering i partnervold.
Kvalitet	Fra et fagfellevurdert tidsskrift, fra de siste fem årene (2022). De gjør grundig rede for fremgangsmåte, samt potensielle begrensninger og svakheter ved studien. De nevner blant annet at prøveslitasje kan begrense generaliserbarheten i funnene, nevner at en konsekvens av selvrapporing er uriktige svar og at de heller ikke inkluderte tilstrekkelig informasjon om de ulike typene partnervold. De redegjør for rasistiske fallgruver ved studien. Til slutt har de kun studert heteronormative relasjoner, og har ikke inkludert seksualitet, kjønnsidentitet og funksjonshemming.
Etikk	De har ikke gjort rede for etisk godkjenning ettersom de har samlet data fra en langtidsstudie, men langtidsstudiet er etisk godkjent.
Relevans	Studien er relevant ettersom de forsker på hvordan ungdoms partnerskap påvirkes av å ha vært vitne til partnervold i hjemmet. De ser spesifikt på kvaliteten til forholdene ungdommene har, samt dating-oppførselen deres.

3.3 Analyse og tolkning

Jeg valgte å benytte meg av en tematisk analyse som et hjelpemiddel i analysering av data, som er en analysemetode anbefalt av Aveyard (2019) for de uerfarne (s. 141).

Analyseprosessen er en iterativ prosess, som innebærer at en må bevege seg frem og tilbake mellom trinnene i arbeidet med litteraturstudien (Thidemann, 2019, s. 90). Jeg leste gjennom artiklene både i sin helhet og i biter flere ganger for å få en god forståelse av innholdet, samtidig som jeg hadde problemstillingen lett tilgjengelig hele tiden. Problemstillingen fungerte som en påminnelse til meg selv om hva jeg ønsket å belyse, og bidro til å forenkle analyseprosessen (Thidemann 2019, s. 92-93). Jeg avgrenset ved å kun plukke ut temaene jeg mente var mest relevante for problemstillingen min, og gjorde dette ved å markere ord, setninger og tekstbiter i de ulike artiklene (Aveyard, 2019, s. 141).

Jeg vurderte resultatene i artiklene kontinuerlig for å få så god forståelse for materialet som mulig, mens jeg omformulerte temaene mine frem og tilbake til de var passende. Etterhvert begynte jeg å se likheter og ulikheter ved de ulike temaene som fremkom i den grundige analyseprosessen, og vurderte hvordan disse henger sammen, inntil jeg kom frem til de endelige temaene (Thidemann, 2019, s. 93-94). For å få et oversiktlig bilde av temaene som fremkom i de vitenskapelige artiklene valgte jeg å plassere de ulike temaene i tabeller, tabell 1 med foreløpige tema, og tabell 2 hvor jeg deretter sammenfattet tema fra de tre artiklene i hovedtemaer (Aveyard, 2019, s. 142). Videre følger tabell 5 med sammenligning av foreløpige tema.

Tabell 5. Sammenligning av foreløpige tema i artikkel 1, 2 og 3

Artikkel 1	Artikkel 2	Artikkel 3
1. Risiko for å bli utsatt for og utsette andre for partnervold som ungdom uavhengig av hvem som utøvde volden 2. Risiko for å bli utsatt for vold som jente hvis man var vitne til vold utøvd begge kjønn 3. Risiko for å utøve vold som gutt hvis man var vitne til vold utøvd av samme kjønn 4. Rollemodellers påvirkning på holdninger og oppførsel 5. Kjønnets betydning for påvirkningen	1. Høyere toleranse for vold i eget parforhold som ungdom 2. Repetering av foresattes forholds mønster og oppførsel 3. <i>Klarhet av hva man ikke ønsker i eget parforhold som ungdom</i> 4. <i>Ungdom mente de lærte alternativer til vold, som god kommunikasjon, etc.</i> 5. <i>Generell formening om at vold i nære relasjoner ikke er akseptabelt</i> 6. <i>Unngåelse av voldelige konfrontasjoner</i>	1. Type vold og nivå av vold har betydning for ungdommens kvalitet på partnerskapet 2. Å ha vært vitne til fysisk og økonomisk vold utgjør større sannsynlighet for å date i en alder av 15 år 3. Større sannsynlighet for å ha romantiske forhold av dårlig kvalitet hvis man var vitne til fysisk og økonomisk vold 4. Større sannsynlighet for partnervold blant ungdom 5. Like opplevelser som sin mor 6. Vanskeligheter med intimitet og tillit

Som anbefalt av Aveyard (2019) var jeg obs på at det ville vært uvanlig om de presenterte temaene passet perfekt sammen, og det ikke var noen ulikheter (s. 146). Jeg gransket artiklene og temaene igjen grundig på leten etter overordnede tema i en frem og tilbake prosess. Ifølge Thidemann (2019) kan eventuelle forskjeller i tema skyldes hvordan studiene er gjennomført (s. 94). Studiene mine er gjennomført på ganske forskjellige måter, der forskerne har fokus på ulike ting, og det var dermed vanskelig å formulere endelige tema. Det var noen temaer som ble ekskludert, i og med at det kun kom frem i en av artiklene. Disse temaene er satt i kursiv, og jeg vil gå nærmere inn på dette i metodediskusjonen. Videre følger de sammenfattede temaene fra artiklene i tabell 6.

Tabell 6. Sammenfattede tema

Tema fra artiklene	Sammenfattet tema
<ol style="list-style-type: none"> 1. Risiko for å utøve vold som gutt hvis man var vitne til vold utøvd av samme kjønn 2. Repetering av foresattes forholds mønster og oppførsel 3. Kjønnen til vitnet og utøver har betydning for påvirkningen 	Større sannsynlighet for å utøve vold i partnerskap som ungdom
<ol style="list-style-type: none"> 1. Risiko for å bli utsatt for vold som jente hvis man var vitne til vold utøvd begge kjønn 2. Like opplevelser som sin mor 3. Repetering av foresattes forholds mønster og oppførsel 4. Kjønnen til vitnet og utøver har betydning for påvirkningen 	Større sannsynlighet for å bli utsatt for vold i partnerskap som ungdom
<ol style="list-style-type: none"> 1. Risiko for å bli utsatt for og utsette andre for partnervold som ungdom uavhengig av hvem som utøvde volden 2. Rollemodellens påvirkning på holdninger og oppførsel 3. Kjønnen til vitnet og utøver har betydning for påvirkningen 4. Høyere toleranse for vold i eget parforhold som ungdom 5. Vanskeligheter med intimitet og tillit 6. Type vold og nivå av vold har betydning for ungdommens kvalitet på partnerskapet 7. Å ha vært vitne til fysisk og økonomisk vold utgjør større sannsynlighet for å date i en alder av 15 år 8. Større sannsynlighet for å ha romantiske forhold av dårlig kvalitet hvis man var vitne til fysisk og økonomisk vold 9. Større sannsynlighet for partnervold blant ungdom 	Større sannsynlighet for å utøve og bli utsatt for vold i partnerskap som ungdom

4.0. Presentasjon av funn

4.1 Større sannsynlighet for å utøve vold i eget partnerskap

De ulike artiklene hadde funn som tydet på at barn som var vitne til partnervold i oppveksten hadde større sannsynlighet for utøvelse av vold i eget partnerskap som ungdom, til tross for noen ulikheter. Forke et al., (2018) har hovedfokus på kjønns betydning i hvordan barn speiler foresattes oppførsel, spesifikt hvordan kjønnet til barnet og kjønnet til voldsutøver har en påvirkning på utfallet til barnet som ungdom. I sin studie fant de at gutter som hadde vært vitne til menn utøve vold i hjemmet hadde større sannsynlighet for å utøve vold selv i partnerskap som ungdom. For jenter hadde ikke vitne-status sammenheng med deres sannsynlighet for å kun utøve vold i partnerskap som ungdom, uavhengig av hvem de var vitne til utøve vold i oppveksten. Det vil si at til tross for at jenter var vitne til at mor utøvde vold i hjemmet, hadde ikke dette sammenheng med deres sannsynlighet for egen voldsutøvelse (Forke et al., 2018).

Dette støttes av Antle et al., (2019) der ungdommene selv mente at de ofte repeterte forholds mønstre og oppførsel de hadde observert i hjemmet. Funnene viste at ungdommene unnskyldte vold som selvforsvar eller hevn, til tross for at de var negative til vold i forhold da de ble stilt andre spørsmål. De fleste ungdommene mente at de oppførte seg mest likt sin mor, mens andre mente de repeterte oppførsel til både far og mor. Ungdommene speiler altså på mange måter sine foreldre, men studien ser ikke spesifikt på kjønn som en viktig variabel. Noen av ungdommene mente at de selv hadde opplevd å være emosjonelt voldelige og kommunisere aggressivt fordi de hadde sett sin mor gjøre det. Det var ikke kun direkte utøvelse av vold som fremkom i studien, men også andre mønstre de hadde lært ved observasjon, som å forlate forhold på en usunn måte og å være utro.

4.2 Større sannsynlighet for å bli utsatt for vold i eget partnerskap

Forke et al., (2018) sine funn viser at kjønn også har en stor betydning når det gjelder risikoen for å bli utsatt for vold i partnerskap som ungdom. Funnene deres viste at jenter som hadde vært eksponert for partnervold av begge foresatte (begge kjønn) i oppveksten, hadde større sannsynlighet for å bli utsatt for vold i sitt eget partnerskap som ungdom, mens det hadde liten betydning for gutter. I en større sammenheng viste studien også at jenter som var vitne til mannlige rollefigurer utøve vold, enten alene eller i samhandling med en kvinne, har større

sannsynlighet for å bli utsatt for vold. Studien fant at gutters sannsynlighet for å bli utsatt for vold og jenters sannsynlighet for å utøve vold ikke hadde sammenheng med vitnestatus (Forke et al., 2018). I studien til Cheung & Huang (2022) pekte funnene mot at barn som hadde vært utsatt for partnervold i oppveksten hadde større sannsynlighet for voldsopplevelser i partnerskap som ungdom, og at barn av voldsutsatte mødre var mer sannsynlige til å utvikle parallelle opplevelser av negative romantiske forhold.

Flere av ungdommene i studien til Antle et al., (2019) opplevde som nevnt tidligere repetering av foresattes forholds mønstre og oppførsel, også når det gjaldt verdier og holdninger som har sammenheng med risikoen for utsatthet. På samme måte som Cheung & Huang (2022) sine funn viser mors påvirkning, kommer det frem av studien til Antle et al., (2019) at ungdommene hadde blitt mindre sensitive overfor voldsopplevelser, og så på deres foresatte som viktige rollemodeller i deres tanker om vold. En av ungdommene sa blant annet at hun hadde blitt i et usunt forhold lengre enn hun burde, fordi hun hadde sett sin mor prøve å fikse et slikt forhold og holde ut med sin voldelige partner.

4.3 Større sannsynlighet for å utøve og bli utsatt for vold i eget partnerskap

Alle artiklene (Forke et al., 2018; Antle et al., 2019; Cheung & Huang, 2022) har funn som tyder på en klar sammenheng mellom eksponering til partnervold i oppveksten og sannsynlighet for voldopplevelser i egne partnerskap som ungdom. Forke et al., (2018) viser til at all eksponering til partnervold, uavhengig av hvem som utøvde vold i hjemmet, har en sterk sammenheng med økt risiko for å bli utsatt for og å utsette andre for partnervold som ungdom for både jenter og gutter. Det fremkom også av studien at både jenter og gutter som var vitne til at mor utøvde vold i hjemmet, enten alene eller i samhandling med voksne menn, hadde høyere sannsynlighet for en kombinasjon av utsatthet for vold og utøvelse av vold som ungdom (Forke et al., 2018). Dette, sammen med andre funn som er redegjort for i de to andre sammenfattede temaene, viser en tett sammenheng med rollemodellens påvirkning på holdninger og oppførsel. Gutter som har vært vitne til mannlige figurer utøve vold i hjemmet er mer sannsynlig for å utøve vold selv, mens jenter som har vært vitne til kvinner og menn utøve vold i hjemmet er mer sannsynlig for å bli utsatt for og utøve vold selv (Forke et al., 2018).

Det kom også frem at ungdom opplever at de har en høyere toleranse for vold på grunn av volden de har vært vitne til i hjemmet. Dette går som nevnt tidligere både på egen voldsutøvelse og risikoen for å bli utsatt for vold i partnerskap som ungdom, og en større aksept for dette (Antle et al., 2019). En av ungdommene i studien til Antle et al., (2019) stilte spørsmål ved hvordan hennes tanker og verdier rundt vold hadde vært dersom de hadde sunne rollemodeller. Studien fremhever klare sammenhenger mellom det å ha vært vitne til vold i hjemmet og egne voldsopplevelser i partnerskap som ungdom. Samtidig fremkommer det av studien at et godt forhold til en ikke-voldelig foresatt, ofte mor, kan fungere som en beskyttende faktor i påvirkningen av barnets utvikling og utfall som ungdom (Antle et al., 2019).

Andre funn fremkom i studien til Cheung & Huang (2022), til tross for at disse funnene også peker mot økt sannsynlighet for voldsopplevelser i partnerskap som ungdom. Studien viser at det å ha vært vitne til fysisk og økonomisk vold utgjør en større sannsynlighet for å date i en alder av 15 år, og at spesielt barn av mødre som hadde vært utsatt for fysisk vold var mer sannsynlig til å date i en alder av 15 år. Dette sier noe om hvordan påvirkningen av type vold man har vært vitne til, har for ungdoms utfall. Til tross for at dating i en alder av 15 år ikke er en risikofaktor i seg selv, viser funn at dette har en sterk sammenheng med kvaliteten på partnerskapet. Å ha vært vitne til vold i år 1 og 3 av livet hadde sterk negativ påvirkning på ungdommens egne partnerskap, og nivå av partnervold man var vitne til var også en viktig faktor (Cheung & Huang, 2022).

Barn som har vært vitne til fysisk og økonomisk vold har større sannsynlighet for å ha forhold av dårligere kvalitet, og dette har igjen sammenheng med egne partnervold opplevelser som ungdom. Studien viste en sammenheng mellom dårlig kvalitet på partnerskap og involvering i partnervold som ungdom, både sannsynligheten for å utøve og å bli utsatt for vold. På grunnlag av dette viser funnene at utviklingen til barn som var vitne til partnervold i hjemmet har blitt forstyrret, noe som kan føre til at de sliter med intimitet og tillit til andre (Cheung & Huang, 2022).

5.0. Drøfting av funn

I denne delen av oppgaven vil resultatene mine drøftes i lys av Banduras (1977) sosiale læringsteori, Herman (2015) sin traumeteori og Bowlbys (1997) tilknytningsteori som er presentert i teorikapittelet.

5.1 Økt sannsynlighet for å utøve vold i eget partnerskap

Å være vitne til vold i oppveksten har stor påvirkning på ungdom og deres egne partnerskap, som vist tidligere i oppgaven. Noe av det som gikk igjen i resultatene mine er at eksponering til partnervold i hjemmet i oppveksten øker sannsynligheten for at ungdom utøver vold i egne partnerskap (Forke et al., 2018) (Antle et al., 2019). Funnene til Forke et al., (2018) viste at gutter som hadde vært vitne til menn utøve vold i hjemmet hadde økt sannsynlighet for å utøve vold selv i partnerskap som ungdom. Banduras (1977) sosiale læringsteori påpeker at en rollemodell med samme kjennetegn og karakteristikker som barnet selv er en sterkere rollemodell enn en rollemodell uten likhetstrekk (s. 24). Perry & Bussey (1979) fremhever at sosial læringsteori foreslår at jenter og gutter er mer sannsynlig til å imitere rollemodeller av samme kjønn, enn å imitere rollemodeller av det andre kjønn (s. 1699). Dette støtter funnene til Forke et al., (2018), der gutten er sannsynlig til å speile sin fars oppførsel etter å ha lært via observasjoner. Bowlby (1997) påpeker også at tilknytningen en datter har til sin mor er sterkere enn tilknytningen en sønn har til sin mor i mange samfunn (s. 207).

Når det gjelder Forke et al., (2018) sine funn knyttet til jenters sannsynlighet for å utøve partnervold som ungdom, er det på den andre siden uoverensstemmelser mellom Banduras (1977) sosiale læringsteori og funn. Ettersom deres funn ikke viste sammenheng mellom jenters vitne-status og sannsynlighet for å kun utøve vold i partnerskap som ungdom, kan dette tyde på at utøvers kjønn ikke har lik påvirkning på jenter som gutter ved modellering. Samtidig påpeker Bandura (1965) i sin studie at gutter er mer sannsynlig til å imitere aggressiv oppførsel de har observert av en mannlig rollemodell enn jenter, som igjen støtter Forke et al., (2018) sine funn (s. 594).

I likhet med Forke et al., (2018) sin studie, fremheves speiling av foresattes oppførsel i Antle et al., (2019) sin studie. Til tross for at de ikke har et fokus på kjønn, kommer det tydelig frem at ungdommene selv mente at de hadde en tendens til å repetere negative forholds mønstre og oppførsel de hadde observert i hjemmet. Funn viste også at ungdommene hadde

lett for å unnskyldte vold som selvforsvar eller hevn (Antle et al., 2019). Disse funnene kan på mange måter forklares ved hjelp av Banduras sosiale læringsteori, som fremhever at menneskers oppførsel for det meste er lært gjennom modellert observasjon. Ved å observere andre tilegner en seg en ide av hvordan ny atferd er utført, som senere blir brukt som en mal for handling (Bandura, 1977, s. 22). Det understøtter som nevnt tidligere både Forke et al., (2018) sin studie som brukte spørreundersøkelser av 907 undergradsstudenter for å utforske sammenheng mellom kjønn, eksponering til vold i hjemmet og risiko for vold som ungdom, samt Antle et al., (2019) sin studie med intervjuer der ungdommene forteller egne opplevelser og tanker om hvordan eksponering til partnervold i oppveksten har påvirket dem.

Å unnskyldte voldelig oppførsel som nødvendig i form av selvforsvar eller hevn (Antle et al., 2019) kan sees i sammenheng med motivasjonsprosessen i sosial læringsteori. Bandura (1977) argumenterer for at mennesker er mer sannsynlig til å repetere oppførsel som har et givende utfall. På samme måte er mennesker mindre sannsynlig til å repetere oppførsel som gir negative konsekvenser (s. 28-29). Dette kan eksempelvis tyde på at barn som har vært vitne til vold i hjemmet tenker at bruk av vold som selvforsvar virker positivt for å unngå de negative konsekvensene av å ikke bruke selvforsvar.

Til tross for at Antle et al., (2019) og Forke et al., (2018) sine funn tyder på at barn som har vært vitne til vold i hjemmet har større sannsynlighet for voldsutøvelse i eget parforhold, mener Herman (2015) at de færreste barn som har blitt utsatt for vold i hjemmet blir voldsutøver selv. Samtidig viser Hermans (2015) traumeteori at traumer forsterker stereotyper som at menn som ble utsatt for vold i barndommen har større sannsynlighet for å utøve vold mot andre, mens kvinner har større sannsynlighet for å bli utsatt for vold (s. 113). Dette kan sees i sammenheng med Forke et al., (2018) sin studie som ikke fant sammenheng mellom jenters vitnestatus og egen voldsutøvelse. Selv om Hermans (2015) traumeteori referer til barn som har blitt utsatt for vold selv, er det tenkelig at det er overførbart til barn som har vært vitne til vold i hjemmet ettersom det i senere tid har blitt anerkjent som en form for vold mot barn (Moen et al., 2018, s. 37)

5.2 Økt sannsynlighet for å bli utsatt for vold i eget partnerskap

Sannsynligheten for å bli utsatt for vold i eget partnerskap som ungdom etter å ha blitt eksponert for partnervold i oppveksten var et gjennomgående tema i resultatene mine (Forke

et al., 2018; Cheung & Huang, 2022; Antle et al., 2019). Det fremkom av studien til Forke et al., (2018) at det var økt risiko for å bli utsatt for vold som jente hvis man hadde vært vitne til vold utøvd av begge kjønn, men ikke økt sannsynlighet dersom man kun var vitne til en mann utøve vold. Dette står på en måte i kontrast til Banduras (1977) sosiale læringsteori, fordi det kunne tenkes at jenter som var vitne til menn utøve vold i hjemmet hadde større sannsynlighet for å bli utsatt for vold selv, ved å repetere mors oppførsel som voldsoffer – og det samme når gutter var vitne til kvinner utøve vold i hjemmet. Samtidig kan man se Forke et al., (2018) sin studie i en større sammenheng, hvor funnene da tyder på at jenter som var vitne til menn utøve vold i samhandling med en kvinne, har større sannsynlighet for å bli utsatt for vold. (Forke et al., 2018).

En annen interessant vinkling på jenters økte sannsynlighet for å bli utsatt for vold i eget partnerskap som ungdom (Forke et al., 2018) kan sees i lys av Herman (2015) sin traumeteori. Herman påpeker at barn som har vært utsatt for vold i hjemmet, spesielt kvinner, har større sannsynlighet for å bli utsatt for vold senere i livet også. Når man har opplevd traumatiserende hendelser er det lett å utvikle en dissosiativ mestringsstil som gjør at man ignorerer eller minimaliserer tegn på fare (s. 111-112).

I likhet med Forke et al., (2018) sine funn om jenters sannsynlighet for å bli utsatt for vold, fremkommer det i Cheung & Huang (2022) sin studie at barn av voldsutsatte mødre hadde større sannsynlighet for å bli utsatt for vold selv, ved å utvikle parallelle opplevelser av usunne partnerskap. I motsetning til Forke et al., (2018) har ikke Cheung & Huang (2022) fokus på kjønn i sin studie, og kjønn til barnet som utvikler negative romantiske forhold i likhet med sin mor er dermed uvisst. Dermed kan det være vanskelig å se funnene i lys av Banduras (1977) sosiale læringsteori.

Derimot kan resultatene i Cheung & Huang (2022) sees i sammenheng med Herman (2015) sin traumeteori. Herman (2015) sier at trygghet i sine første relasjoner med omsorgspersoner skaper et grunnlag for relasjoner senere i livet, og at traumer fra barndommen dermed kan svekke muligheten til å forme stabile forhold i senere tid (s. 51, s. 110). Dette støttes av Bowlby (1997) som påpeker at et barns første relasjon til et annet menneske er grunnlaget for barnets personlighet (s. 177). Han påpeker også den sterke årsakssammenhengen mellom barnets opplevelser med sine foreldre og senere muligheter for å skape kjærlige bånd (Bowlby, 1979, s. 135).

Ungdoms sannsynlighet for å repetere oppførsel de har vært vitne til var et annet resultat i min studie (Forke et al., 2018; Cheung & Huang, 2022; Antle et al., 2019). I Antle et al., (2019) sin studie fortalte ungdommene selv at de mente de repeterte forholds mønstre og oppførsel de hadde vært vitne til, og over halvparten av ungdommene mente at de oppførte seg mest likt sin mor. Dette er interessant fordi deltakerne var 6 gutter og 3 jenter, som kan bety at mange av de mannlige deltakerne også mente de oppførte seg mest likt sin mor. Med utgangspunkt i Banduras sosiale læringsteori og kjønns betydning (Perry & Bussey, 1979, s. 1704) kan dette virke motstridende.

5.3 Økt sannsynlighet for å utøve og bli utsatt for vold i eget partnerskap

Resultatene mine viste at å være vitne til vold i oppveksten også gir økt sannsynlighet for å både utøve og bli utsatt for vold i partnerskap som ungdom (Forke et al., 2018; Cheung & Huang, 2022; Antle et al., 2019).

I studien til Forke et al., (2018) fremkom det at sannsynligheten for å bli utsatt for og utsette andre for partnervold som ungdom var uavhengig av hvem som hadde utøvd volden, både for jenter og gutter. Det samme gjaldt når barn var vitne til en kvinne utøve vold i hjemmet. Dette kan sees i lys av Bowlbys (1997) tilknytningsteori, som understreker at båndet et individ har med sine foresatte for de fleste fortsetter inn i voksenlivet og påvirker oppførsel på mange ulike måter (s. 207). Han understreker også at barn konstruerer sin egen verden rundt hvilke forventninger som finnes (Bowlby, 1997, s. 354). Dette kan tyde på at barn som er vitne til vold i hjemmet får et bilde av hvordan det er forventet at de selv skal oppføre seg, som igjen henger sammen med Bandura (1977) sin sosiale læringsteori som påpeker læring gjennom observasjon (s. 22). Dette stemmer også overens med funnene til Cheung & Huang (2022), der barn av mødre som var utsatt for fysisk vold hadde større sannsynlighet for å date i en alder av 15 år, og ha dårligere kvalitet på sine egne forhold.

Bowlby (1997) sin tilknytningsteori fremhever mors viktige rolle i barnets utvikling (s. 177), i likhet med Herman (2015) som understreker at gjentatte opplevelser av vold i barndommen kan føre til vanskeligheter i relasjon med omsorgspersoner (s. 98). Dermed kan det mulig argumenteres for at det å være vitne til mor utøve vold i oppveksten svekker barnets tilknytning til mor, som igjen kan svekke barnets relasjoner senere i livet på grunnlag av at

trygghet i sine første relasjoner med omsorgspersoner skaper basisen for relasjoner senere i livet (Herman, 2015, s. 51). Samtidig har individer som har opplevd vold i hjemmet ofte ikke verbale- og sosiale ferdigheter til å løse konflikter på en god måte (Herman, 2015, s. 111), som igjen støtter Forke et al., (2018) sine funn. På den andre siden kan funnene sees i lys av resultatene i studien til Antle et al., (2019), som påpekte at et godt forhold til en ikke-voldelig foresatt, som i deres studie ofte var mor, kunne fungere som en beskyttende faktor for barnets påvirkning av eksponeringen av partnervold. Dette kan igjen sees i sammenheng med tilknytningsteori, som påpeker at tilknytningsmønstrene som barn utvikler basert på erfaringer med omsorgspersoner vil påvirke dem senere i livet, og vil bli forventet å bli behandlet slik sine foreldre har behandlet dem (Killén, 2003, s. 574)

Cheung & Huang (2022) sine funn viste at å være vitne til partnervold i hjemmet utgjorde en større sannsynlighet for å både bli utsatt for og utøve egen partnervold, i likhet med Forke et al., (2018) og Antle et al., (2019). Et interessant funn i studien til Cheung & Huang (2022) er at type vold og nivå av volden barnet var vitne til har påvirkning på kvaliteten til ungdommens egne partnerskap, men at forekomsten av vold ikke hadde en betydning. Samtidig påpeker Cheung & Huang (2022) at forekomsten av vold hadde sammenheng med økt sannsynlighet for å date i en alder av 15.

Bandura (1977) påpeker at mennesker må huske hva de har observert for at de skal kunne bli påvirket av det, og at å huske hva man har observert er et resultat av gjentatt eksponering, som etterhvert produserer langvarige bilder av hva man har sett eller hørt. Å høre noe eller være vitne til en aktivitet gjentagende ganger spiller ifølge sosiale læringsteori en stor rolle i forhold til hvilken påvirkning observasjonene har (s. 25-26). Dette kan sees i sammenheng med Herman (2015) som påpeker at gjentatte traumer i oppveksten former og deformerer personligheten til barnet (s. 96). Dette kan derfor virke motstridende til funnene i studien til Cheung & Huang (2022). Samtidig kan funnene til Cheung & Huang (2022) muligens sees i lys av funnene til Antle et al., (2019), som fant at en oppvekst med partnervold i hjemmet førte til høyere toleranse for vold i eget parforhold som ungdom.

Funnene til Cheung & Huang (2022) viste at å være vitne til fysisk og økonomisk vold i år 1 og 3 av livet utgjorde en større sannsynlighet for å date i en alder av 15 år. Dette hang sammen med større sannsynlighet for å ha forhold av dårligere kvalitet, som igjen kunne utgjøre en risiko for partnervold blant ungdom. Banduras (1977) sosiale læringsteori sier at

visuelle bilder spiller en ekstra stor rolle tidlig i barnets liv, når verbale ferdigheter ikke er utviklet enda (s. 26). Dette kan muligens fortelle noe om hvorfor å være vitne til fysisk vold utgjorde en spesielt stor risiko for å ha forhold av dårligere kvalitet selv. Cheung & Huang (2022) påpeker også at barn som har vært utsatt for partnervold i hjemmet kan slite med intimitet og tillit til andre grunnet forstyrrelser i utviklingen, som igjen kan ha sammenheng med sannsynligheten for å ha dårligere kvalitet på egne forhold. Dette kan sees i lys av Herman (2015) sin traumeteori som sier at barn som har opplevd vold i hjemmet kan slite med å forme stabile forhold, som igjen gjør at de kan slite med selvstendighet og intimitet som unge voksne (s. 110).

I denne delen av oppgaven har jeg drøftet resultatene mine mot teorier som kan hjelpe til med å belyse problemstillingen min, både ved samsvar mellom teori og funn, og ved avvik. Resultatene tyder i stor grad på at oppvekst med partnervold i hjemmet har en negativ påvirkning på ungdoms egne partnerskap, og gir en økt risiko for vold i eget parforhold som ungdom.

5.4 Metodisk refleksjon og studiens validitet

I denne oppgaven oppfatter jeg å ha vært grundig og transparent i arbeidet mitt. Jeg valgte ut tre fagfelleverderte artikler av relativt ny dato, og var kritisk i arbeidet med funn av artiklene. Jeg har som vist tidligere brukt inklusjons- og eksklusjonskriterier som hjalp meg både i arbeidet med å finne artikler og med å besvare problemstillingen min best mulig, ettersom jeg var svært opptatt av at artiklene skulle ha en klar relevans til problemstillingen min. Det var også viktig for meg å være klar over min egen forforståelse av temaet, samt minne meg selv på dette underveis i arbeidet.

Det er det flere begrensninger ved oppgaven min som er verdt å nevne. For det første hadde jeg lite forkunnskap om litteratursøk før jeg skrev denne oppgaven, noe som vil si at valg av artikler kunne vært annerledes dersom jeg hadde hatt mer forkunnskap om søkestrategi. For det andre fant jeg lite forskning om temaet mitt på norsk, som resulterte i at alle de vitenskapelige artiklene mine er på engelsk. I den sammenheng er all data i artiklene mine basert i USA, og det kan derfor diskuteres hvor overførbare dataene er til norske forhold. Samtidig vil dette si at jeg har oversatt alle artiklene fra engelsk til norsk selv, som kan ha ført til feiloversettelse. Til slutt vil jeg nevne at valg av oppgavens avgrensninger kan være en

begrensning for studien min, ettersom faktorer jeg har valgt å ekskludere fra oppgaven kan være med på å påvirke ungdoms egne partnerskap.

I analysen min er det noen tema som er ekskludert fra videre tematisering og drøfting. Dette er på grunnlag av at kun en av artiklene, Antle et al., (2019), hadde disse temaene, som jeg ikke så noen muligheter for å putte inn i et av de sammenfattede temaene. Antle et al., (2019) brukte kvalitativ metode med intervjuer i sin studie, mens Forke et al., (2018) og Cheung & Huang (2022) brukte kvantitativ metode med spørreundersøkelser. Dette kan ha ført til forskjeller i data og svar av deltakere, som kan være en mulig forklaring til hvorfor noe av tematikken i Antle et al., (2019) var såpass ulik Forke et al., (2018) og Cheung & Huang (2022).

Ulik bruk av metode i de tre valgte artiklene samt fokus på ulike områder i studiene gjorde analysen noe komplisert. Valgte artikler (Antle et al., 2019; Forke et al., 2018; Cheung & Huang, 2022) kom frem til nokså like generelle resultater. Dette førte til at de sammenfattede temaene fungerte godt i sin helhet, men med lite variasjon. Til tross for dette mener jeg at valg av metode var hensiktsmessig til å belyse problemstillingen min best mulig, og at resultatene mine bidro til å besvare problemstillingen min og imøtekomme hensikten med studien.

6.0. Avslutning

Denne oppgaven viser hvordan eksponering til partnervold i oppveksten påvirker ungdoms egne partnerskap. Funnene tyder på at ungdom påvirkes negativt på flere ulike måter, og at det er klare sammenhenger mellom en oppvekst med partnervold i hjemmet og risiko for egen partnervold som ungdom. I tillegg var det andre negative utfall assosiert med å være vitne til partnervold i hjemmet som kom frem i artiklene, som depresjon, alkoholisme, kriminalitet, m.m. Dette er faktorer jeg har ekskludert fra oppgaven min, men som setter enda sterkere lys på de negative påvirkningene partnervold i hjemmet kan ha, som igjen kan føre til vanskeligheter i eget partnerskap.

Ut i fra mine funn i denne studien, fremstår det som nødvendig med mer forskning, spesielt i Norge, på påvirkningen av ungdoms egne partnerskap utover ungdoms økte sannsynlighet for egen partnervold. Videre kan man stille seg spørsmålet om disse negative konsekvensene videreføres inn i voksenlivet, og igjen øker sannsynligheten for videreføring av vold i neste generasjon. Dette understreker nødvendigheten av forebyggende tiltak og tidlig innblanding fra helse- og sosialfaglige instanser, for å prøve å minimalisere de negative utfallene som eksponering til partnervold i oppveksten kan medføre for ungdoms egne partnerskap.

7.0. Litteraturliste

- Antle, B., Karam, E. A., Barbee, A. P., Sullivan, D., Minogue, A. & Glover, A. (2019). Intergenerational Transmission og Intimate Partner Violence and Its Impact on Adolescent Relationship Attitudes: A Qualitative Study. *Journal of Loss and Trauma*, 25(1), 1-21. <https://doi.org/10.1080/15325024.2019.1634894>
- Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care: A practical guide (fourth edition.)*. Open University Press. (***kapittel 6, 19 sider**)
- Bandura, A. (1965). Influence of models' reinforcement contingencies on the acquisition of imitative responses. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1(6), 589-595. <https://psycnet.apa.org/fulltext/1965-11985-001.pdf> (***7 sider**)
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Prentice-Hall, Inc. (***kapittel 1 og 2, 55 sider**)
- Barne,- ungdoms- og familiedirektoratet. (2021, 1. september). *Barn utsatt for vold i familien*. Bufdir. https://www2.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/oppvekst/Vold_og_overgrep_mot_barn/Barn_utsatt_for_vold_i_familien/#heading4704 (***3 sider**)
- Bowlby, J. (1997), *Attachment and loss: Attachment*. Pimlico. (***378 sider**)
- Bowlby, J. (1979). *The making and breaking of affectional bonds*. Tavistock Publications. (***kapittel 7, 34 sider**)
- Cheung, S. P. & Huang, C-C. (2022). Adolescent dating and relationship quality: The role of exposure to intimate partner violence in early childhood. *Journal of Social and Personal Relationships*, 39(6), 1717-1738. <https://doi.org/10.1177/02654075211062947>
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- FN-sambandet, u.å. *Verdensdagen for ungdomsferdigheter*. United Nations Association of Norway. Hentet 13. mars 2023. <https://www.fn.no/om-fn/fn-dager-kalender/kalender/verdensdagen-for-ungdomsferdigheter>
- Forke, C. M., Myers, R. K., Fein, J. A., Catalozzi, M., Localio, A. R., Wiebe, D. J. & Grisso, J. A. (2018). Witnessing intimate partner violence as a child: How boys and girls model their parents' behaviors in adolescence. *Child Abuse & Neglect*, 84(1), 241-252. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.07.031>
- Herman, J. (2015). *Trauma and Recovery: The Aftermath of Violence – From Domestic Abuse to Political Terror*. Basic Books. (***276 sider**)
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2021). *Frihet fra vold: Regjeringens handlingsplan for*

å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner 2021-2024. Justis- og beredskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/2dda3b36640d4dfbbac11598a1dc792/209755-jd-frihetfravold-web.pdf> (*kapittel 1, 14 sider)

Killén, K. (2003). Barns tilknytning. *Psyke & Logos*, 24, 573-587. (*14 sider)

Moen, L. H., Bergman, S. & Øverlien, C. (2018). *Forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner: Kartlegging av kunnskap for veien videre*. (NKVTS Rapport nr. 2).

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (*kapittel 1, 23 sider)

Perry, D. G & Bussey, K. (1979). The Social Learning Theory of Sex Differences: Imitation is Alive and Well. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37(10), 1699-1712.

<https://psycnet.apa.org/fulltext/1981-01127-001.pdf> (*13 sider)

Støren, I. (2013). *Bare søk: Praktisk veiledning i å gjennomføre en litteraturstudie* (2. utg.).

Cappelen Damm AS. (*kapittel 2, 8 sider)

Thidemann, I.-J. (2019). *Bacheloroppgaven for sykepleierstudenter: Den lille*

motivasjonsboken i akademisk oppgaveskriving. (2. utg.). Universitetsforlaget.

(*kapittel 10 og 11, 25 sider)

Tønnesson, Ø. & Svartdal, F. (2021, 8. februar). *Ungdom*. Store medisinske leksikon.

<https://sml.snl.no/ungdom>

***Selvvalgt pensum = 869 sider**